

Türk Deniz Hukukunda Eksiklik Taleplerine Yönelik İçtihatlar ve Fire Oranlarına Bakış

Deniz hukukunun karmaşık dünyasında, yasal içtihatları ve fire oranlarını anlamak, uyuşmazlıkların etkili bir şekilde yönetilebilmesi için çok önemlidir. Bu sirküler, draft sörvey ve kıyı kantarı rakamları arasındaki farklara, üre gibi dökme yükler için geçerli fire oranlarına ve kıyı kantarı kalibrasyon sertifikalarının delil niteliğine odaklanarak Türk limanlarında vuku bulan eksiklik taleplerinin temel yönleri ile genel olarak eksiklik taleplerine karşı alınabilecek önlemleri incelemektedir.



I. Yük Miktarı Uyuşmazlıklarına İlişkin Yargıtay İçtihatları

Türk hukukunda, Yargıtay kararları her ne kadar bağlayıcı olmasa da ilk derece mahkemelerince sıklıkla dikkate alınan etkili içtihatlar olarak işlev görmektedir ve Yargıtay kararlarının, draft sörvey rakamları ile kıyı kantarı ölçümleri arasındaki tutarsızlıkları içeren uyuşmazlıklarda taşıyanının eksiklik iddialarına karşı savunmasındaki yardımcı niteliği dikkate değer bir konudur.

Nitekim eksiklik iddialarının büyük çoğunluğu kıyı figürlerindeki ufak farklılıklara dayandırılmaktayken Yargıtay'ın emsal kararları konşimentoda belirtilen yük miktarının yükleme limanındaki bir draft sörveyine göre derç edilmesi halinde tahliye edilen toplam yük miktarının belirlenmesinde de bu rakamların/ölçüm yöntemlerinin dikkate alınması gerektiği yönünde şekillenmektedir. Bu kararların arkasındaki mantık, draft ve kantar ölçümleri arasındaki doğal metodolojik farklılıklardır ve bu farklılıklar toplam yük miktarında küçük ancak talep edilebilir eksikliklere yol açabilir. Bu nedenle, eğer yük miktarı yükleme limanında bir draft sörveyine dayalı olarak derç edilmiş ise boşaltılan toplam yük miktarı belirlenirken aynı yöntem dikkate alınmalıdır. Bu kararlar, yükleme limanında bağımsız sörveyörler tarafından mürettebat/gemi ile ortaklaşa ya da tek taraflı olarak düzenlenen draft sörvey raporlarının varlığına bağlıdır.

Sonuç olarak, yükleme limanında uygun şekilde yapılmış bir draft sörveyi, Türk limanlarında eksiklik iddialarının savunulabilme imkanını önemli ölçüde güçlendirmektedir.



Av. Burak ÖZEN

Hasar Derpartmanı

Müdür Yardımcısı

+90 850 420 81 36 (D.250)
burak.ozen@turkpandi.com

2018 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olarak meslek hayatına Çavuş ve Coşkunlu Avukatlık Ortaklığı'nda başlamış ve Kasım 2022'ye kadar deniz ticareti ve uyuşmazlıkları alanında avukat olarak görev yapmıştır. Akabinde Kuzey Sigorta ve Reasürans Brokerliği'nde hasar uzmanı ve şirket avukatı olarak görev almış ve Nisan 2024'te Türk P&I Hasar Departmanına katılmıştır.



TURKP&I

II. Dökme Yükler için Fire Oranları: Üre Örneği

Yasal fire oranları, özellikle dökme emtialar için olmak üzere, deniz emtia ihtilaflarında kilit bir rol oynamaktadır. Ancak önemle belirtmek gerekir ki her emtia özelinde belirlenmiş fire oranları bulunmamaktadır ve fire oranları yükün tahliye edildiği yer Ticaret Odasına ve taşımanın tipine bağlı olarak değişebilmektedir. En nihayetinde meselenin dava konusu olması akabinde mahkeme talebi üzerine son söz Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve/veya İstanbul Ticaret Odası'nda olacaktır.

Örnek olarak, dökme üre için İstanbul Ticaret Odası genel olarak %2,5 oranında bir fire oranı uygulamaktadır ve Yargıtay'ın, iddia edilen eksikliğin yasal fire oranının altında kalması nedeniyle dökme üre yükü için ileri sürülen bir eksiklik iddiasını reddettiği 2017 tarihli bir emsal, bu ödeneğin önemini vurgulamaktadır.

III. Kıyı Kantarı Kalibrasyon Sertifikalarının Güvenilirlik ve Geçerliliğinin Kontrol Edilmesi

Eksiklik uyuşmazlıklarında kıyı kantarı kalibrasyon sertifikalarının güvenilirlik ve geçerliliği büyük önem arz etmektedir. Bu sertifikalar, mevzuat gereğince Türk Akreditasyon Kurumu tarafından akredite edilmiş bir yetkili servis tarafından düzenlenmelidir. Kalibrasyon sertifikaları düzenlendikleri tarihten itibaren iki yıl süreyle geçerlidir. Bu nedenle, kalibrasyon sertifikalarının geçerliliği, eksiklik iddialarında savunma argümanının temel bir parçasını oluşturabilir ve bu delil dava öncesinde veya dava aşamasında elde edilmeye çalışılmalıdır.

IV. Öneriler

Eksiklik taleplerine ilişkin uyuşmazlıklar ne yazık ki deniz ticaretinde oldukça yaygındır ve çoğu zaman minör eksiklikler draft sorveyi ve kıyı kantarı ile ölçümler arasındaki metodolojik farklılıklar nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Buna ek olarak kıyı kantarlarındaki kalibrasyon hataları da küçük miktarda eksikliklere neden olabilmektedir ve genel olarak tahliye limanı yer hukukları müşterek draft okumaları aksini gösterse dahi kıyı kantarı rakamlarına itibar edebilmektedir.

Bu bağlamda eksiklik taleplerine bakımından ortaya çıkan bu sorunları hafifletmek amacıyla aşağıdaki önlem ve aksiyonların alınmasını tavsiye ederiz;

a) Tahliye Takip/Kantar Gözetim Sorveyörü Atanması:

Yük alıcıları taleplerini fahiş bir şekilde artırma eğiliminde olabileceğinden, bir kantar gözetmeni (tally) ve/veya tahliye takip sorveyörü atamak toplam eksiklik miktarını en aza indirmeye yardımcı olacaktır. Her ne kadar bu önlem sadece maruz kalınacak riski azaltsa ve talepleri tamamen ortadan kaldırmasa da atılması gereken değerli bir adımdır.

b) Çarterpartide Özel Klotlar:

Çarterpartiye mühür klotu, tazminat/koruma klotu gibi özel klotların eklenmesi, koruma ve en kötü durumda kiracılara karşı rücu edilmesini sağlayabilir.

c) Kiracılardan LOI Temini için Özel Sürastarya (Laytime) Şartları:

Tahliye ve/veya sefer başlamadan önce, özellikle de sorunlu olduğu bilinen limanlara sefer yapılıyorsa, kiracılardan bir Tazminat Mektubu (LOI) almak faydalı olabilecektir. LOI tam bir güvence sağlamasa da, özellikle ihtilaf için sürastarya (laytime) ücreti gibi diğer taleplerle birlikte Londra'da tahkime gidilmesi durumunda, hiçbir koruma ve argümana sahip olmamaktan her halükarda daha iyi bir pozisyon sağlayacaktır.

Bunu yaparken bağlama aşamasında charterpartie özel laytime ifadeleri eklemek anlaşmazlıkları önlemek ve beklentileri netleştirmek açısından faydalı olacaktır.

d) LMAA Small Claims Klozu:

Nispeten düşük talepler için, aşağıdaki LMAA Small Claims klozu standart tahkim klotuna eklemeyi düşünebilirsiniz;

“In cases where neither the claim nor any counterclaim exceeds the sum of US\$[XXXX], the arbitration shall be conducted in accordance with the LMAA Small Claims Procedure current at the time when the arbitration proceedings are commenced.”

Bu prosedür normal tahkim yargılamasından daha hızlı ve daha uygun maliyetli olduğundan ve masraflar üzerinde bir sınırlama bulunduğundan, ortaya çıkabilecek küçük anlaşmazlıklar için bu maddeyi charterpartie dahil etmek akıllıca olabilir.

V. Sonuç

Yargıtay içtihatları, fire oranları ve kalibrasyon sertifikalarının kanıt değeri de dahil olmak üzere Türk deniz hukukunun nüanslarını ve eksiklik talepleri anatomisini anlamak, eksiklik taleplerini etkili bir şekilde yönetmek ve savunmak için oldukça önemlidir. Bu unsurlar toplu olarak, uyuşmazlıkların ele alınması ve deniz ticaretinde adil sonuçların sağlanması için sağlam bir zemin sağlayacaktır. Yük alıcılarına karşı kendi hukuk düzenlerinde yasal yollara başvurmak çoğu zaman faydasız ve maliyetli olduğundan rücu ve/veya taleplerin ele alınması amacıyla kiracılara karşı konumunuzu güçlendirmek genellikle daha etkilidir. Yukarıdaki tavsiyelerin uygulanması, potansiyel eksiklik anlaşmazlıklarından kaynaklanabilecek risklerin azaltılmasına yardımcı olabilir ve operasyonların daha sorunsuz ve öngörülebilir olmasını sağlayabilir.